

KIRŞEHİR ŞER'İYYE SİCİLLERİNDE AHI EVRAN VE AHI MESUD ZAVİYELERİ

Fahri MADEN*

Öz

Ahi Evran ve Ahi Mesud, Anadolu'nun manevi fatihlerinden ve mimarlarından. 13. yüzyılda Horasan'dan Anadolu'ya gelerek faaliyet gösteren bu önemli şahsiyetler, kurdukları zaviye ve vakıflarla asırlarca insanlığa hizmet etmişlerdir. Başta arşiv kayıtları olmak üzere 19. yüzyılın yazılı kaynaklarından Kırşehir şer'iyeye sicillerinde Ahi Evran ve Ahi Mesud zaviyeleriyle ilgili gelişmeleri takip etmek mümkündür. Bu kayıtlar Osmanlı Devleti'nin yıkılışına kadar sözü edilen zaviyelerin varlıklarını sürdürdüklerini göstermektedir. Ayrıca zaviye görevlilerinin kimler olduğu ve atamalarının ne şekilde yapıldığı sicillerden elde edilen bilgiler arasındadır. Bu çalışma Milli kütüphane mikrofilm arşivinde mevcut olan 35 adet Kırşehir'e ait sicil defteri taranarak Ahi Evran ve Ahi Mesud zaviyeleri ve vakıflarına ait hükümlerden hareketle bu kurumların tarihine ışık tutmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kırşehir, Kırşehir şer'iyeye sicilleri, ahilik, Ahi Evran, Ahi Mesud, Etimesgut

AHI EVRAN AND AHI MESUD LODGES IN KIRSEHİR SER'İYYE RECORDS

Abstract

Ahi Evran and Ahi Mesud are Anatolia's spiritual conquerors and architects. This person operating in the 13th century came to Anatolia from Khorasan, established lodges and served mankind for centuries with the foundation. At first archive records, including records from the 19th century Kırşehir written sources, it is possible to follow the developments related to Ahi Evran and Ahi Mesud lodges. These records indicate the survival of the lodges until the collapse of the Ottoman Empire. In addition, who lodge officials and how they were appointed are also included that the assignment of in the records. In this study, 35 microfilm archives about Kırşehir found in the National Library were scanned to shed light on the history of Ahi Evran and Ahi Mesud lodges and foundations.

Keywords: Kırşehir, Kırşehir ser'iyeye records, ahism, Ahi Evran, Ahi Mesud, Etimesgut

1. Giriş

Ahiler, Anadolu'da gerek sosyal gerekse ekonomik alanda etkili olmuşlar, yeni bir toplum düzeninin temelini atılmasında ilk çabaları göstermişlerdir. Ahi Evran ve Ahi Mesud gibi Anadolu'nun manevi fethedicilerinin ve mimarlarının izlerini,

* Yrd. Doç. Dr., Kastamonu Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Kastamonu/Türkiye, fahrimaden@kastamonu.edu.tr

DOI: 10.12973/hbvd.76.176

Kırşehir şer'iyye sicillerinde Türk Milletine yadigâr olarak bıraktıkları zaviyeleri ve zaviye vakıfları ile sürmek mümkündür. Milli kütüphane mikrofilm arşivinde mevcut 35 adet Kırşehir'e ait sicil defterinde Ahi Evran ve Ahi Mesud zaviyeleri ve vakıflarını içeren pek çok bilgi bulunmaktadır. Bu bilgilerden 19. yüzyıl sonları ve 20. yüzyıl başlarında bu zaviyelerin ve vakıfların varlıklarını devam ettirdikleri, insanlığa hizmetlerini sürdürdükleri tespit edilmektedir¹. Ayrıca bu zaviye vakıflarının hangi tedbirlerle yolsuzluklara karşı korunduğu sicillerde geçen hükümlerden takip edilebilmektedir.

Zaviye, her hangi bir tarikata mensup dervişlerin, bir şeyhin idaresinde topluca yaşadıkları ve gelip geçen yolculara bedava yiyecek, içecek ve yatacak yer sağladıkları, bina yahut bina topluluğu olarak ifade edilmiştir (Ocak-Faroqhi, 1986: 468). Ancak Ahi zaviyeleri bu tarifi çok daha ötesinde hizmetler vermiştir. Öncelikle Ahi Evran Zaviyesi yirminci yüzyılın başlarına kadar esnaf zümresi üzerindeki manevi tesirini devam ettirmiştir. Bu sayede Türk zanaatkarlarının yetişmesi sağlanmıştır. Ahi birliklerinin kurdukları vakıflar kanalıyla şehir halkına eklenmeleri, edilgen değil dinamik bir toplum oluşmasını mümkün kılmıştır.

13. yüzyılın başlarında Anadolu'ya gelen Ahi Evran, Arapların kurduğu Fütüvvet Teşkilatı'ndan etkilenerek, Anadolu'ya gelmesinden kısa bir süre sonra ilk olarak Kayseri'de Ahilik Teşkilatını kurmuştur (Bayram, 1991: 130, 132). Zamanla Ahilik, Anadolu'da köylere kadar yayılmış, Türk esnaf ve sanatkarları arasında sağlanan dayanışma ve yardımlaşma sayesinde Ahilik önemli bir güç haline gelmiştir. 18. yüzyıldan itibaren Ahi birlikleri loncaya dönüşmüş, sonraları Gedik usulüne² geçilmiştir. Ancak Ahi Evran Zaviyesi'nden bahseden 1824 tarihli bir arşiv belgesinde ahi baba, ahilik, yiğitbaşı, üstatlık, kethüdalık gibi Ahiliğe ait terimler kullanılması, Ahilik felsefesinin uzun süre devam ettiğini göstermektedir (Kazıcı, 1996: 128-129; Kazıcı, 1988: 541). Kırşehir'de Ahî Evran Zaviyesi postnişinlerinden (ahi baba) ve Ahi Evran torunlarından Seyyid Şeyh Musa tarafından 1818 yılında verilen bir icazetnamede Ahi Evran evladının, Osmanlı ülkesinde "ehl-i sanayi ve debağlar" loncalarının şeyhi olduğu belirtilmekte ve bunlar üzerine duacı, ahi baba, kethüda, yiğitbaşı, halife ve usta oğulları atamanın babadan dededen onlara ait olduğu açıklanmaktadır (Çağatay, 1974: 99). İcazetnamenin devamında Ahi Evran Zaviyesi'ne kimsenin müdahale etmediği ve bu sebeple âdete göre zaviye gelirinin zaviyenin onarılmasına, bakımına ve buraya gelip gidenlere yemek verilmesine sarf edildiği yazılıdır (Bektaşoğlu, 1997: 52)³.

Bununla birlikte 19. yüzyıl sonlarına ışık tutan Kırşehir sicillerinde Ahiliğin esnaf birliği vasfına ait herhangi bir kayıt bulunmamakta, sicillerdeki Ahiliğe ait hükümler genel olarak Ahi vakıflarıyla alakalı bilgiler ihtiva etmektedir. Ahiliğin on dokuzuncu yüzyılda sadece hayırsever esnaf kolları halinde devam ettiği düşünülmüyor-

sa da, esas olan Ahiliğin, 1838 Serbest Ticaret Sözleşmesi'nin ardından gelen 1861 tarihinde ticarete ve sanatkârlıkta tekel usulünün kaldırılmasıyla büyük bir darbe yemesidir. Nihayet 1912'de çıkarılan bir kanunla da loncalar ilga edilmiş, cumhuriyetten sonra da tekke ve zâviyelerin kapatılması ile Ahi birliklerinin zaviye faaliyetleri son kalıntılarıyla birlikte ortadan kalkmıştır (Ekinci, 1991: 111; Poyraz, 1996: 141).

2. Ahi Evran Zaviyesi ve Vakfı

Ahilerin çehiz, kül, fidye-i necat, züccaciye gibi insanlığa timsal olacak güzellikte vakıflar meydana getirdikleri tespit edilmektedir (Çalışkan-İkiz, 1993: 37). Ahi Evran adına Kırşehir'de tesis edilen 1277 tarihli vakıf, geçmişte kurulmuş olan benzeri vakıflar gibi çok kıymetli bir belge olarak yaklaşık 700 yıl geriden günümüze köprü kurmuştur.

Ahi Evran Zaviyesi'nin 13. yüzyıl başlarında (muhtemelen 1236) basit bir zaviye halinde kurulmuş olduğu tahmin edilmektedir. 1450'de Seydi Beyoğlu Emir Hasan Bey Ahi Evran Türbe ve Zaviyesi'nin üzerine bir bina yaptırmış⁴, 1481'de Dul-kadiroğlu Alâüddevlî Bey bu binayı genişletmiş⁵ ve 1560-61'de Kanuni Sultan Süleyman'ın izni ile Ahi Evran'ın ahfadından bir şeyh de zaviyeye mescit ilâve etmiştir. Değişik yerlerinde bulunan kitâbelerden ve vakıf kayıtlarından, en geç 14. yüzyıldan başlayarak çeşitli devirlerde yapılan tamirat, tâdilât ve ilâvelerle varlığını koruduğu anlaşılan bu yapı Osmanlı döneminde son olarak 1902 yılında imar edilmiştir. Günümüzdeki görünüşünü ise 1968-1972 yıllarında Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün gerçekleştirdiği restorasyon çalışmaları sonucu kazanmıştır (Önge, 1988: 530-531). Ahi Evran Zaviyesi günümüzde Türkiye'nin ilk esnaf ve sanatkârlar müzesi olarak hizmet vermektedir.

19. yüzyılın başlarına kadar her vakfın, vakfiyelerinde yazılı şartlar ile serbest ekonomi kurallarına ve yerinden yönetim esaslarına göre faaliyet gösterdiği bilinmektedir. 1826 yılında Evkâf-ı Hümâyûn Nezâreti'nin kurulmasıyla vakıfların yönetiminde merkezîyetçi anlayış benimsenmiştir (Öztürk, 1995: 68-69). Kırşehir şer'iyye sicillerinde geçen hükümlerden Ahi Evran ve Ahi Mesud Zaviyeleri vakıflarının mülhak vakıflardan oldukları tespit edilmektedir. Bu çeşit vakıflar genellikle sahih vakıflar olarak isimlendirilmektedir (Akgündüz, 2002: 456). Ahi Evran Zaviyesi vakfı da 1826 sonrası Evkaf Nezaretine bağlanmış, böylece vakıf yönetiminin tek elde toplanması ve vakıf sektöründe baş gösteren yolsuzlukların kaldırılması, vakıf potansiyelinden devletin diğer sektörlerinde de yararlanılması düşüncesi ortaya çıkmıştır.

Zaviye nasıl ve kimin tarafından kurulmuş olursa olsun belli miktarda vakıf emlakinin gelinine dayanan ve sürekliliğini bununla sağlayan bir kurumdur (Doğru, 1991: 25). Ahi Evran Zaviyesi'nin hizmetlerinin ve faaliyetlerinin yürütülebilmesi için Ahi Evran adına 1277 tarihinde bir vakıf kurulduğu, Ahi Evran'ın kişisel servetini insanlığın yararına bıraktığı bilinmektedir. Zamanla Ahi Evran Zaviyesi vakfına

Kırşehir bölgesinde çiftlik, köy ve mezraalar tahsis edilmiştir. Vakıf gelirinden, zâviye şeyhinin ve yine Ahi Evran sülalesinden gelen vakıf mütevelliisi ile vakıf nâzırının yevmiyeleri verildikten sonra geriye kalan meblağ, Ahi Evran makamını ziyarete gelen misafirlerin ağırlanması için sarf edilmekte idi. Bu arada esnafın da zâviyeye belirli bir aidat ödediği bilinmektedir (Önge, 1988: 531).

Özetle Ahi Evran Zaviyesi ve Vakfı'nın Türk toplumuna pek çok faydası bulunmaktaydı. Devlet, halkın sevgi ve saygısını kazanmış bu aziz kişilere, geniş araziler vakfetmek suretiyle, o çevre halkının nabzını elinde tutuyordu (Öztürk, 2002: 435). Yukarıda saydığımız faydaların yanı sıra Ahi Evran vakıfları vasıtasıyla Kırşehir ve çevresinde bir tek güvenlik görevlisine hacet kalmaksızın asayiş temin edilmiş, yöre halkının devletle kaynaşması sağlanmıştır.

Kırşehir şer'iyeye sicillerinde Ahi Evran Zaviyesi ve Vakfı ile ilgili gelişmeler hükümlerden şöyle takip edilmektedir.

7 Ekim 1879 yılında Ahi Evran Zaviyesi vakfının mutasarrıfı olan dört kişiden Şeyh Mahmud vefat etmiştir. Bu vefat hadisesi üzerine Şeyh Mahmud'un 11 yaşında Mehmed Rahmi ismindeki oğlu babasından kalan vakıf hissesinin varisi olmuştur. Ahi Evran Zaviyesi vakfının hizmetleri evladiyete şart olduğundan ve vakıf görevlilerinin vefatı üzerine bu görevin evladına tevcihi evkaf nizamnamesi kurallarından bulunduğundan teamül-i kadim üzere babasının olan üçte bir hissesi Mehmed Rahmi'ye intikal etmiş ve bu hususta berat-ı şerif ihсан buyurulmuştur. Mehmed Rahmi 11 yaşında olmasına rağmen babasının makamına geçmekte kabiliyeti nasiye-i hal (yüzünün gösterişi) ve şive-i ahvalinden (görünüşündeki edasından) anlaşmıştır. Mehmed Rahmi, Ahi Evran Mahallesi ikinci hanesinde 13 numarada kayıtlıdır. Nüfus nazırı tarafından verilen, mühürlü ilmühaber tezkiresinde 1869 doğumlu olduğu tespit edilmektedir (*Kırşehir Şer'iyeye Sicili*, nr. 3, s.4, 9).

14 Ekim 1897 tarihli hükme göre Ahi Evran Zaviyesi vakfının tevliyet, zaviyedarlık ve nezaret görevlerinin dörtte bir hissesine mutasarrıf olan evlad-ı vakıfdan Eşşeyh Mehmed Efendi bin Ömer'in oğulları Ömer ve Hidayet vefat etmişlerdir. Bunlardan Hidayet'in çocuğu bulunmamakta, diğerlerinin ise Ömer İzzet ve Asım Efendi namında iki evladı, ayrıca evlad-ı vakıftan Süleyman Zeki hayattadır. Süleyman Zeki, İzzet ve Asım Efendiler vakıf hisselerinin üzerlerine tevcihini istirham etmişlerdir. Süleyman Zeki Ahi Evran Mahallesi'nde yirminci hanenin birinci numarasında kayıtlıdır. 1854 doğumlu olup 43 yaşında, İzzet ve Asım Efendilerde aynı mahallede yirmi ikinci hanenin üç ve dört numaralarında ikamet etmektedirler. 1878 ve 1879 doğumlu olan bu şahıslar 18 ve 19 yaşlarındadırlar. Süleyman Zeki Efendi hizmet-i askeriyesini ifa etmiştir. İzzet ve Asım Efendiler bakaya ya da redif firarisi değildirler. Adı geçen şahıslar nesilden nesile evlad-ı vakıfdan olarak her biri, vakfın hüsn-i idaresine muktedirdir. Onların bu göreve iktidarları mahalle imamı ve muhta-

rının imzalarıyla ve ikamet ettikleri mahalle ahalisinden bir takım güvenilir kişilerin şahitlikleriyle anlaşılmıştır. Kırşehir Evkaf Müdürü de hazır bulunduğu halde evkaf nizamnamesi gereğince Süleyman Zeki, İzzet ve Asım Halife'ye Ahi Evran Zaviyesi vakfının dörtte birlik hissesi tevcih edilmiştir (*Kırşehir Şer'iyye Sicili*, nr. 11, s.195).

8 Ekim 1906 tarihli hükme gelince; Ahi Evran Zaviyesi vakfının nezaret, tevliyet ve zaviyedarlık görevleri hisselerine mutasarrıf olan Şeyh Mahmud Efendi ibn Şeyh Abdullah Efendi geride üç çocuk bırakarak vefat etmiştir. Bunlar 38 yaşında İbrahim Efendi, 37 yaşında Mevlüd Efendi ile 29 yaşındaki Abdullah Efendilerdir. Bu kişilerin vakıf hizmetlerini idarede muktedir oldukları Ahi Evran Mahallesi ihtiyar heyeti tarafından düzenlenen şahadetnameyle anlaşıldığından kendilerine berat-ı şerif verilmiştir (*Kırşehir Şer'iyye Sicili*, nr. 16, s.411).

11 Aralık 1907 tarihli hükümde Ahi Evran Zaviyesi vakfı hisselerinden yarısının dörtte bir hissesine sahip olan Şeyh Salih ve Şeyh Cemal söz konusu edilmektedir. Şeyh Salih ve Şeyh Cemal'e bu hisse Şeyh Abdullah Efendi'den intikal etmiştir. Ancak Şeyh Salih ve Şeyh Cemal sahip olduğu hisselerin 2 Ekim 1897'de kendilerine takdim olunan ilâmla mutasarrıf olmuşlar iken vefat etmişlerdir. Şeyh Salih geride büyük oğlu Şeyh Musa ve küçük oğlu Cemal isimli iki mirasçı bırakmıştır. Şeyh Cemal'in ise İsmail isimli bir evladı dünyaya gelmiş fakat babasını müteakiben o da ölmüştür. Bu arada Şeyh Abdullah Efendi namına olan berat-ı şerif zayi olmuştur. Fakat yapılan tetkikatla Şeyh Musa ve Şeyh Cemal'in babaları ve amcalarının mirasçıları oldukları ortaya çıkmıştır. Yalnız Cemal'in küçük yaşta olması hasebiyle kesbi iktidarına kadar ağabeyi Şeyh Musa Efendi vakıf hizmetlerinin yürütülmesini üzerine almış, ikisine müştereken ve seviyyen berat-ı şerif ihsan olunmuştur (*Kırşehir Şer'iyye Sicili*, nr. 18, s.81).

25 Ocak 1909 tarihli hükme göre Ahi Evran Zaviyesi vakfının tevliyet, zaviyedarlık ve nezaret hisselerine sahip Esseyyid Şeyh İsmail Efendi bin Şeyh Ömer Efendi vefat etmiştir. Şeyh Mehmed ve Ali Efendi isimli iki evlat bırakmış ve vakıftaki hissesi münhal kalmıştır. 12 Ekim 1897 tarihinde vakıf görevlerinin kendilerine tevcihine dair ilam ve mazbata hazırlanmışsa da bu arada Şeyh Mehmed Efendi ölmüştür. Şeyh Mehmed Efendi'nin kırk beş yaşında Ahmed Efendi, kırk dört yaşında İbrahim Efendi ve otuz altı yaşında Emin Efendi isimlerinde üç oğlu mevcuttur. Bu itibarla vakıf şartları gereği Ahmed, İbrahim ve Emin'e babalarından kalan vakfın tevliyet, zaviyedarlık ve nezaret görevleri tevcih edilmiş ve bu hususta berat-ı şerif ihsan buyurulmuştur (*Kırşehir Şer'iyye Sicili*, nr. 21, s.97).

Son olarak 9 Haziran 1915 tarihli hükme göre Ahi Evran vakfının zaviyedarlık, tevliyet ve nezaretine hissedar olan vakıf evladından Naşid ve Raşid Efendilerin arzuhalı bahis konusu edilmektedir. Naşid ve Raşid Efendiler vefat eden babaları Şeyh Mehmed Halife'nin vakıf hissesinin uhdelere tevcihini talep etmişlerdir. Şeyh

Naşid ve Raşid'in vakfin idaresinde hak sahibi oldukları, buna iktidarları bulunduğu suhûd-ı udûlün [adil şahitler] şahadetleriyle anlaşılması ve ortaklaşa kendilerine berat-ı şerif verilmiştir (*Kırşehir Şer'iyye Sicili*, nr. 23, s.167).

3. Ahi Mesud Zaviyesi ve Vakfı

Tarihi kaynaklarda Ahi Mesud'un kimliği konusunda yeterli bir bilgiye rastlanmamakla beraber Osmanlıların kuruluş yıllarında büyük payı olan Ahilerin, önde gelenlerinden biri olduğu arşiv belgelerinden anlaşılmaktadır. Tespit edilen bilgilere göre Ahi Mesud, Ahi Evran'ın evlatlarından ve debbağdır. Bununla birlikte Ahi şecerelerinde yedinci göbekten Ahi Evran'ın soyundan geldiği de ifade edilmektedir. Ahi Mesud, XV. yüzyılın ilk yarısında Ankara Ahileri arasında önemli bir şahsiyet olarak temeyyüz etmiştir. Bu itibarla Ahi Mesud adına Kırşehir'in yanı sıra Ankara'da da bir zaviye kurulmuştur⁶. Ahi Mesud'un Kırşehir'de Ahi Mahmud ile mülkiyet üzere tasarruf ettikleri yerler 1485 ve 1526 tarihli tahrirlerde kaydedilmektedir (Şahin, 2014: 134-135; Hacıgökmen, 2014: 135).

Ahi Mesud, 1462 yılından önce vefat etmiştir. Çünkü ona ait Bağluca'daki zaviye ve çiftlik, 1462'de oğlu Ahi Minnet'in tasarrufunda idi. Ahi Mesud'un, bu oğlundan başka Ahi Sinan ve Ahi Turud adlı oğulları da vardı. Bunlardan Ahi Sinan dışındakiler hakkında yeterli bilgi bulunmamaktadır. Ahi Sinan, 1485 tarihinde Ahi Çelebi ile birlikte Ahi Evran Zaviyesi şeyhliğini müştereken yürütmekteydi (Şahin, 2014: 134-135; Hacıgökmen, 2014: 135; Tarım, 1938: 174-176).

Ahi Mesud, Ahi Evran gibi Anadolu'nun fethinin manevi mimarlarından (Kafalı, 2002: 186)⁷. Ankara'nın Etimesgut ilçesinin adının Ahi Mesud'dan geldiği bilinmektedir (A.C, 1932: 80)⁸. 1512 tarihli vakıf defteri kaydında Ankara'ya bağlı Bağluca köyündeki Ahi Mesud Zaviyesinin vakfı, Ahi Şerafeddin Zaviyesi ile birlikte anılmaktadır. Bağluca köyündeki yaşlılar, eski mezarlık denilen yerde büyük bir mezarın bulunduğunu ve büyüklerinden bunun Ahi Mesud'a ait olduğunu duyduklarını nakletmişlerdir (Hacıgökmen, 2014: 135). Bölge 1530 yılı tahrir kayıtlarında da "Bağluca" adı ile zikredilmektedir (*Osmanlı Yer Adları-II*, 2013: 411). Bugün mahalle statüsünde olan Bağluca'nın Etimesgut ilçe merkezine uzaklığı 5 kilometredir.

Osmanlı arşivlerindeki muhasebe defterlerinden, ilçenin bulunduğu yerin Ahi Mesud'a ait bir vakıf arazisi olduğu ve burada tarımsal ürünler ile tiftik keçisi yetiştirildiği öğrenilmektedir. Nitekim 1463 tarihli tahrirde Ahi Mesud Zaviyesi'nin vakfı kayıtlıdır. Bu tarihte vakfın geliri 1365 akçedir. 1530 ve 1571 tarihli kayıtlarda vakfın gelirlerinin düştüğü tespit edilmiştir. Bu dönemde vakfın mutasarrıfı Ahi İbrahim'dir. Bununla birlikte 1717 tarihinde vakıf mutasarrıfı ve tekkenişini Seyyid Mehmed ve Salih adlı kişiler olduğu anlaşılmaktadır. 1854 yılında mutasarrıf Ahmed Efendi tarafından zaviyenin imarı ve diğer giderleri için hazineден 62.5 kuruş talep

etmiştir. Bu itibarla adı geçen tarihte zaviyenin tamir edildiği görülmektedir (Eravcı, 2014: 135).

Kırşehir şer'iyye sicillerinde Ahi Mesud Zaviyesi ve Vakfı ile ilgili çeşitli hükümler bulunmaktadır. Bunlardan beş âdetini tespit etmiş bulunmaktayız. Öncelikle Ahi Mesud Zaviyesi sözü edilen hükümlere göre Ankara vilayeti dâhilinde merkez liva olan Kırşehir kazası Günyüzü nahiyesinde mevcut bulunmaktadır⁹. Sicillerde geçen bu bilgi, Ahi Mesud'un kurduğu zaviyenin doğrudan Ankara sınırları içerisinde değil, günümüzde Eskişehir'in bir ilçesi olan Günyüzü'nde faaliyet gösterdiğine işaret etmektedir¹⁰. Sicillerden bir zaviye vakfı olarak Osmanlı Devleti'nin son dönemlerine kadar devam ettiğini öğrendiğimiz Ahi Mesud Zaviyesi'nin, bugün maddi varlığı mevcut değildir. Oysaki 1907 gibi bir tarihte zaviye vakfına ait mezraaların bulunması, Ahi Mesud Zaviyesi ve Vakfı'nın sosyal ve ekonomik yönden bölgede etkin olduğunun, ayrıca Osmanlı Devleti'nin son yıllarına dek ayakta kaldığının kanıtıdır.

Ahi Mesud Zaviyesi ile ilgili Kırşehir şer'iyye sicillerinde iki adet hüküm tespit edilmektedir.

30 Haziran 1892 tarihli hükme göre Ahi Mesud Zaviyesi vakfının zaviyedarlığına mutasarrıf olan Kırşehir'in Güldiken Mahallesi ahalisinden İsmail Şakir ibn Mehmed Said ile Yusuf Arif ibn Abdurrahman'ın vefatından sonra vakfın hizmetleri atıl kalmıştır. Bu şahıslardan Yusuf Arif'in çocuğu bulunmamakta, İsmail Şakir'in ise Mehmed Said isminde bir evladı mevcut bulunmaktadır. Evlatlık vakıflardan olan Ahi Mesud Zaviyesi vakfının mahkeme kayıtlarında ve vakıf mütevellisi elinde bir vakfiyesi yok ise de vakıf hizmetlerinin evladiyete meşrutluğu ellerinde bulunan berat-ı şeriften anlaşılmıştır. Mehmed Said babası ve babasının amcası Yusuf Arif'in hisselerine müstehak olduğundan Ahi Mesud Zaviyesi vakfı zâviyedarlık görevine tayin edilmiştir (*Kırşehir Şer'iyye Sicili*, nr. 11, s.27).

15 Mayıs 1906 ve 28 Kasım 1907 tarihli hükümlerden Mehmed Said'in de 1904 senesinde geride iki çocuk bırakarak öldüğü anlaşılmaktadır. Bunlar büyük oğlu Mustafa ve küçük oğlu İsmail Şücaeddin Efendilerdir. Mehmed Said'in ölümü zaviyedarlık görevinin ve vakıf hizmetlerinin mahlûl kalmasına yol açmıştır. Nitekim büyük oğlu Mustafa Efendi, babasının yerine ve de küçük kardeşinin kesb-i iktidarına kadar Ahi Mesud Zaviyesi vakfının zâviyedarlığına tayin edilmiştir. Ayrıca Mustafa ve İsmail Şücaeddin Efendiler yedine seviyyen ve müştereken berat-ı şerif inayet buyurulmuştur (*Kırşehir Şer'iyye Sicili*, nr. 18, s.75; *Kırşehir Şer'iyye Sicili*, nr. 16, s.366-367).

Kırşehir şer'iyye sicillerinde Ahi Mesud Zaviyesi vakfına bağlı mezraalar hakkında da bilgiler bulunmaktadır.

11 Ağustos 1905 tarihli hükme göre Ahi Mesud Zaviyesine bağlı Çakır ve Çakıroğlu mezraası vakfının mezraadarlığına Mehmed Esad bin Mehmed'in çocuklarından Ali, Osman, Mehmed Said, Hasan ve Yusuf Sadık mutasarrıflardır. Bunlardan Yusuf Sadık çocuksuz olarak vefat etmiştir ve sahip olduğu beşte birlik hisse mahlûl kalmıştır. Vakfiyye şartları gereği çocuksuz ölenlerin hisseleri mevcut olan evlatlar arasında taksim edileceğinden sözü edilen mezraadarlık; Ali, Osman, Mehmed Said ve Hasan Halifelere isabet etmiştir. Ancak bu şahıslar aralarında dört hisse itibarıyla vakfa tasarrufta bulunmakta iken, hissedarlardan Ali Halife dört çocuğu mevcut iken ölmüştür. Böylece mezraadarlığın dörtte birlik hissesi Ali Halife'nin ve vakfin evlatlarından olan Mustafa, Çelebi, Rüşdi ve Halil Hamdi'ye kalmıştır. Bağbaşı mahallesi ahalisinden mevsükü'l-kelim kişilerin şahadetleriyle de bu durum doğrulanmıştır. Babalarının mutasarrıfı olduğu dörtte bir hissesi Mustafa, Çelebi, Rüşdi ve Halil Hamdi uhdelere eşit ve müşterek olarak tevcih edilmiştir. Ayrıca Halil Hamid'in yaşının küçük olması sebebiyle kesb-i iktidarına kadar kardeşi Rüşdi Efendi'nin onun vakıf hizmetlerini de üzerine alması uygun görülmüştür (*Kırşehir Şer'iyye Sicili*, nr. 16, s.318-319).

25 Haziran 1907 tarihli hükme göre ise Ahi Mesud Zaviyesine bağlı adı geçen mezraaların mezraadarlık görevine mutasarrıf olan Osman Halife çocuksuz olarak vefat etmiş, böylece hissesi mahlûl kalmıştır. Bu bakımdan Osman Halife'nin hissesi kardeşleri Mehmed Said ve Hasan Halifelere isabet etmiştir. Bu durum Kayaşçı Mahallesi ihtiyar heyetinin tasdik ettiği şahadetnameyle anlaşılmalı ve Osman Halife'den kalan hisse kardeşleri Mehmed Said ve Hasan Halife arasında eşit ve müşterek olarak paylaştırılmıştır (*Kırşehir Şer'iyye Sicili*, nr. 18, s.31).

Sonuç

Kırşehir şer'iyye sicillerinden öğrendiğimiz bu bilgiler Ahi Evran ve Ahi Mesud zaviyelerinin ve vakıflarının Osmanlı Devleti'nin yıkılışına kadar varlıklarını sürdürdüklerini ve faaliyetlerini devam ettirdiklerini göstermektedir. Ayrıca zaviye görevlilerinin kimler olduğu ve atamalarının ne şekilde yapıldığı edindiğimiz bilgiler arasındadır (bkz. Tablo 1 ve Tablo 2). Bu noktada ilk dikkat çeken unsur 19. yüzyıl sonlarında zaviye görevlilerinin artan sayısıdır. Bunun sebebi nüfus artışı ve zaviye gelirlerinin hazır bir geçim kaynağı olarak görülmesi şeklinde yorumlanabilir.

Ahi birlikleri Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan 18. yüzyıla kadar Türk iktisadi hayatında önemli rol oynamışlar, ancak zamanla çözülmeye başlamışlardır. Ahilerin esnaf birliklerinin çözülmesi bu kurumun tamamen yok olması anlamına gelmemektedir. Zira kurdukları zaviye ve vakıflarının Osmanlı Devleti'nin yıkılışına kadar hizmetleri sürmüştür. Kırşehir şer'iyye sicillerinde Ahi Evran ve Ahi Mesud Zaviyeleri ve Vakıfları ile ilgili yer alan hükümler bunun en açık göstergesidir.

Sicil kayıtlarından gerek Ahi Evran ve gerekse Ahi Mesud Zaviyesi vakıflarının yönetiminde itina gösterildiği anlaşılmaktadır. Zaviye vakfına görevli atanması teamül-i kadim üzere yapılmaktadır. Bir defa görevli tayininde Kırşehir sancağı evkaf muhasebecisi hazır bulunmaktadır. Vakfın mütevellisinde veya mahkeme kayıtlarında bir vakfiye yok ise de vakfın hizmetlerinin evladiyet şartı taşıdığı mevsi'ül-kelam (*Kırşehir Şer'iyye Sicili*, nr. 16, s.318-319), şuhûd-ı udûl (*Kırşehir Şer'iyye Sicili*, nr. 23, s.167) ve sikât-ı sahihü'l-kelimat ihtiyârların (heyet-i ihtiyâriyye) (*Kırşehir Şer'iyye Sicili*, nr. 16, s.411) ifadeleriyle tespit edilmektedir. Bununla birlikte mahkeme kayıtları ve vakıf nizamiyesi kuralları dikkate alınmakta, ayrıca tedkikat yapılmaktadır¹¹. Yine teamül-i kadim üzere şart-ı vâkıfın icrasına ihtimam olunmakta “ayende ve revendeye it'âm-ı ta'âm” hizmeti verilmektedir. Vakfın muhasebesi de evkaf memurları tarafından, mütevellisi elinde bulunan muhasebe defteri gözden geçirilmek suretiyle sürekli denetlenmektedir (*Kırşehir Şer'iyye Sicili*, nr. 3, s.4, 9; *Kırşehir Şer'iyye Sicili*, nr. 11, s.27; *Kırşehir Şer'iyye Sicili*, nr. 18, s.81).

Ahi Evran ve Ahi Mesud Zaviyesi vakıflarının görevlilerinin tayininde mirasçılarının nüfus kayıtları incelenmekte, doğum tarihleri ve yaşları ayrı ayrı zikredilmekte, hatta hangi mahalle ve kaç nolu hanede ikamet ettikleri belirtilmektedir (*Kırşehir Şer'iyye Sicili*, nr. 21, s.97; *Kırşehir Şer'iyye Sicili*, nr. 16, s.411). Evlad-ı vakfın küçük olması durumunda, küçüğün kesb-i iktidarına kadar vakıf hizmetlerini büyük kardeşi üzerine almaktadır (*Kırşehir Şer'iyye Sicili*, nr. 18, s.75, 81).

Kırşehir şer'iyye sicillerinde Ahi Evran ve Ahi Mesud Zaviyeleri ile ilgili dikkat çeken bir başka husus, zaviye görevlilerinin unvan ve lakaplarıdır. Ahiliğin kurumsallaştığı yıllarda sıkça kullanılan “Ahi” lakabı 19. yüzyıl sonlarında artık kullanılmamaktadır. Zira bu dönemde artık Esseyyid, Eşseyh, Şeyh, Efendi, Halife gibi unvan ve lakaplar tercih edilmektedir.

Ahi Evran ve Ahi Mesud Zaviyelerinin kuruluş felsefeleri olan gelen ve gide-ne hizmet prensibi sicillerden öğrendiğimiz kadarıyla 20. yüzyılın ilk çeyreğine dek aksamadan sürdürülmüştür. Bu hizmet unsurları zamanla öyle hal almıştır ki adeta töre'ye (teamül-i kadim)¹² dönüşmüştür. Ahi zaviyelerinde gelen ve geçene yemek verilmesi Türk misafirperverliğinin bir devamıdır. Ahi Mesud Zaviyesine bağlı mezarların varlığı, zaviyenin yiyecek ihtiyaçlarının karşılanmasında zorluk yaşanmadığını göstermektedir. Zira zaviye vakıflarını ayakta tutan maddi gelir kaynaklarından biri sahip oldukları arazilerdir. Buralarda üretilen tarım ürünleri ve yetiştirilen hayvanlar sadece vakıf görevlilerinin geçimine değil vakfın vakfiye şartlarının yerine getirilmesinde de kullanılmaktadır. İbn Batuta'nın 14. yüzyıldan aktardığı bilgiler Kırşehir sicillerinde geçen Ahi zaviyelerinin gelen geçene yemek hizmetini en çarpıcı sahneleriyle açıklamaktadır. Mesela Batuta, Antalya'da misafir olduğu ahi zaviyesinden gelip geçen biri olarak mükemmel bir ziyafet düzenlendiğine, pek bol ve çeşitli

yiyecekler ikram edildiğine şahitlik etmektedir ki bu ikramlar seyyahın hayretini bir kat daha artırmıştır (Parmaksızoğlu, 1999: 7).

Sicillerden elde edilen bilgiler 19. yüzyılda Ahi Evran ve Ahi Mesud Zaviyelerinin esnaflıkla ilgili bir hizmet vermediği izlenimi uyandırmaktadır. Daha çok vakıf hizmetleri ön plandadır. Esasen Ahiliğin sözünü ettiğimiz yüzyıldan çok daha önce-leri esnaf ve zanaatkârlıkla ilgili fonksiyonlarını sonlandırdıkları Ahilik araştırmalarıyla ortaya konulmuştur. Bu yüzden sicillerde esnaf-ahi zaviyeleri ilişkisinin kemiyet ya da keyfiyeti hakkında herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.

Bununla beraber 20. yüzyıl başlarında İttihat ve Terakki Fırkası'nın Ahiliği diriltme girişimlerinde bulunduğu zikredilmelidir. Ancak bu teşebbüs neticesiz kalmıştır. İttihat ve Terakki döneminde esnaf ve zanaatkârların yaşadığı bu çöküş çarkını tersine çalıştıracak çözümler aranmıştır. Bu kesimin devlet tarafından teşvik edilmesi, çıraklık mekanizmasının iyi işletilmesi gibi formüller üzerinde durulmuştur (Yalkın, 1996: 181). Ancak bu girişimlerden bir sonuç alınamamış, Osmanlı Devleti gibi Ahilik sistemi de ortadan kalkmıştır.

Ahi Evran ve Ahi Mesud Zaviye vakıflarının bugün işlerliği bulunmamaktadır. Ancak geçmişte Ahi zaviye ve vakıfları Türk toplumunda ifa ettikleri görevler bakımından önem taşımaktaydı. Kurum görevlilerinin, sicillerden öğrendiğimiz kadarıyla, atamalarının herhangi bir aksaklığa uğramaması bu kurumların 20. yüzyıla kadar varlığını idame ettirebilmesinin temelini teşkil etmiştir. Günümüzde Türk toplumunun çözülüşüne şahit olmaktayız. Bu çözülüşte sivil toplum kuruluşlarının yani toplumumuzun dinamiklerini meydana getiren kurumlarımızın yok olmasının büyük etkisi bulunmaktadır. Hiç şüphesiz insanımızı maddi ve manevi boşluğa iten amillerden birisi ve baş aktörü Ahilik gibi özgün kurumlarımızın kaybedilmesidir.

Ahilik 21. yüzyılda yeniden inşa edeceğimiz ve kuracağımız medeniyette yol göstericimiz olabilecek ölçüde bize özgü ve özgün bir kurumdur. Ahi birliklerinin yapısının günümüzde aynen uygulanması mümkün olmadığı açıktır. Ancak koyduğu evrensel ahlak ilkeleriyle yüzyıllar ötesine ışık tutan bir sistemin özelliklerini bilerek, bunlardan kendi sosyal şartlarımıza uygun şekilde faydalanmamız gerekmektedir.

Sonnotlar

- 1 “...zâviye-i mezkûre el-yevm mevcûd ve ma'mûr olup te'âmül veçhile âyende ve revendeye it'âm-ı ta'âm ve bu suretle şart-ı vâkıfın icrâsına ihtimâm olunmakta olduğu zâhir bulunduğundan...” (Kırşehir Şer'iyye Sicili, nr. 18, s. 81; Kırşehir Şer'iyye Sicili, nr.11, s.27).
- 2 Osmanlı Devleti'nde zanaat ve ticaret faaliyetlerini yürütmek için verilen izinlerin bütününe “gedik” deniyordu. Gedik usulü 17. yüzyılın ortalarından itibaren ortaya çıkmıştır. Bu usule göre belli bir meslek kolunu ve işi tekel olarak yerine getirmeye “gedik hakkı” denmekteydi. Buna göre bir kimse istediği zaman istediği yerde imalathane veya dükkân açamazdı. Bir işkolundaki dükkânların ve

- imalathanelerin açılması o işkolundaki esnaf loncası tarafından verilen izinle gerçekleşir, belirlenen sayının üzerinde dükkân ve imalathane açılmasına müsaade edilmezdi (Evren, 1999: 19).
- ³ Antakya şer'îyye sicillerinden 19. yüzyıl başlarında Antakya'da Ahilik teşkilatının tesirlerinin devam ettiğini öğrenmek mümkündür (Bolat, 2005: 179).
- ⁴ Zaviyenin bir duvarında Ahi Evran Türbesi üzerine bu zaviye ve imaretin ahilerden Seydi Bey'in oğlu Hasan Bey'in emriyle Hicri 854/Miladi 1450 yılında inşa edildiğini gösteren üç satırlık bir kitâbe bulunmaktadır (Önge, 1988: 531).
- ⁵ Ahi Evran Türbesi kapısı üzerindeki mermer taşta işlenmiş kitabeden burasının "Murat Han oğlu Sultan Mehmed Han" döneminde "Süleyman Bey oğlu Alâüddeve" tarafından Hicri 886/Miladi 1481 yılında yaptırıldığı anlaşılmaktadır (Tuğlacı, 1987: 215; Darkot, 1988: 766).
- ⁶ Ahi Mesud adıyla bir zaviye de Beyşehir şehir merkezinde mevcuttu. Bu zaviye hakkında bkz. Küçükdağ, 2014: 136.
- ⁷ Kırşehir müzesinde 1471 tarihli Ankaralı Ahi Mesud oğlu Ahi Sinan adına düzenlenmiş Farsça şecere-nâme bulunmaktadır. Bu kayıt Ahi Mesud'un yaşadığı dönem hakkında bir ipucu mahiyetindedir (Hacıgökmen, 2002: 832).
- ⁸ Etimesgut, Atatürk'ün emirleri doğrultusunda Ahi Mesud çiftliğinin alınarak elli haneli örnek bir köy haline getirilmesiyle 1928 yılında kurulmuştur (*Ankara*, Tarihsiz: 344).
- ⁹ "... Ankara vilâyet-i celîlesi dâhilinde merkez liva medîne-i Kırşehrî kazasının Günyüzü nâhiyesinde vâki Ahi Mes'ûd zâviyesi zâviyedarlık cihetine ...ve zâviye-i mezkûr el-yevm mevcûd ve ma'mûr olup..." (*Kırşehir Şer'îyye Sicili*, nr. 11, s.27; *Kırşehir Şer'îyye Sicili*, nr. 18, s.75; *Kırşehir Şer'îyye Sicili*, nr. 16, s.366-367). Günyüzü, 16. yüzyılda Zülkadriye eyaleti Bozok sancağı Kırşehir kazasına bağlı nahiye olarak görünmektedir. Ayrıca diğer ismi Kozağacı olarak 1393 yılında Anadolu eyaleti Sultanönü sancağı Eskişehir kazasına bağlı nahiye olarak, 1846 yılında Bozok eyaleti Ankara sancağına bağlı kaza olarak, 1867 yılında Ankara vilâyeti Ankara sancağı Sivrihisar kazasına bağlı nahiye olarak, 1915 yılında Eskişehir vilayeti Sivrihisar kazasına bağlı nahiye olarak ve günümüzde ise Eskişehir iline bağlı ilçe olarak gözükmektedir (Sezen, 2006: 210).
- ¹⁰ XVI. yüzyılda Eskişehir (Sultanönü) sancağında Ahi zaviyelerinden bahseden bir çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmada Ahi Mesud Zaviyesinden bahsedilmemektedir (Doğru, 1991: 25).
- ¹¹ 1845 yılında vakıflardaki intikal sırasında yaşanan bir takım yolsuzlukların önlenmesi amacıyla vakıf mallarının intikalinde uyulacak esasları içeren bir nizamname hazırlanmıştır (Öztürk, 2002: 277).
- ¹² Burada kadim olanın ne olduğu gibi akla gelebilecek soruya bir kanunname "kadim odur ki, onun öncesini kimse hatırlamaz" diye cevap verilmektedir (Genç, 2003: 49).

Kaynakça

- AKGÜNDÜZ, A. (2002). "Osmanlı Hukukunda Vakıflar, Hükümleri ve Çeşitleri". *Türkler*. X. Ankara. 447-460.
- A.C. (1932). *Ankara*. İstanbul. Kanaat Kütüphanesi. *Ankara*. (Tarihsiz). Ankara Valiliği.
- BAYRAM, M. (1991). *Ahi Evran ve Ahi Teşkilâtının Kuruluşu*. Konya.

- BEKTAŞOĞLU, M. (1997). "Türk'e Özgü Bir Kurum Olan Ahilik". *Diyanet Aylık Dergi*. 84. Ankara. 50-53.
- BOLAT, M. (2005). "19. Yüzyıl Başlarında Antakya'da Ahiliğin İzleri (18 Numaralı Antakya Şer'iyye Sicillerine Göre)". *I. Ahi Evran-ı Veli ve Ahilik Araştırmaları Sempozyumu (12-13 Ekim 2004 Kırşehir) Bildiriler*. I. Kırşehir. 177-186.
- ÇAĞATAY, N. (1974). *Bir Türk Kurumu Olan Ahilik*. Ankara.
- ÇALIŞKAN, Y.-İKİZ, M.L. (1993). *Kültür, Sanat ve Medeniyetimizde Ahilik*. Ankara.
- DARKOT, B. (1988). "Kırşehir". *İslam Ansiklopedisi*. VI. İstanbul. 764-767.
- DOĞRU, H. (1991). *XVI. Yüzyılda Sultanönü Sancağınca Ahiler ve Ahi Zaviyeleri*. Ankara.
- ERAVCI, M. (2014). "Ahi Mesud Zaviyesi (Ankara)", *Ahilik Ansiklopedisi*, I, Ankara. 135-136.
- EKİNCİ, Y. (1991). *Ahilik*. Ankara.
- EVREN, B. (1999). *Osmanlı Esnafı*. İstanbul.
- GENÇ, M. (2003). *Osmanlı İmparatorluğunda Devlet ve Ekonomi*. İstanbul.
- HACIGÖKMEN, M. A. (2002). "Ankara'da Ahi Hâkimiyeti (1330?-1361)". *Türkler*. VI. Ankara. 830-836.
- HACIGÖKMEN, M. A. (2014). "Ahi Mesud (Ankara)". *Ahilik Ansiklopedisi*. I. Ankara. 135.
- KAFALI, M. (2002). "Anadolu'nun Fethi ve Türkleşmesi". *Türkler*. VI. Ankara. 177-193.
- KAZICI, Z. (1996). *İslam Kültür ve Medeniyeti*. İstanbul.
- KAZICI, Z. (1988). "Ahilik". *DİA*. I. 540-542. *Kırşehir Şer'iyye Sicili*, n. 3, 11, 16, 18, 21, 23.
- KÜÇÜKDAĞ, Y. 82014). "Ahi Mesud Zaviyesi". *Ahilik Ansiklopedisi*. I. Ankara. 136.
- OCAK, A. Y-FAROQHİ, S. (1986). "Zaviye". *İslam Ansiklopedisi*. XIII. İstanbul. 468 476. *Osmanlı Yer Adları-II Anadolu, Karaman, Rum, Diyarbakır, Arap ve Zülkadriye Eyaletleri (1530-1556) (Şam ve Halep Dahil)*. (2013). Ankara.
- ÖNGE, M. Y. (1988). "Ahi Evran Zâviyesi". *DİA*. I. İstanbul. 531-532.
- ÖZTÜRK, N. (2002). "Osmanlı Döneminde Vakıflar". *Türkler*. X. Ankara. 433-446.
- ÖZTÜRK, N. (1995). *Türk Yenileşme Tarihi Çerçevesinde Vakıf Müessesesi*. Ankara.
- PARMAKSIZOĞLU, İ. (1999). *İbn Batuta Seyahatnâmesi'nden Seçmeler*. Ankara.
- POYRAZ, O. (1996). "Ahi Örgütleri". *I. Uluslararası Ahilik Kültürü Sempozyumu (Ankara 13-15 Ekim 1993)*. Ankara. 139-144.
- SEZEN, T. (2006). *Osmanlı Yer Adları (Alfabetik Sırayla)*, Ankara.
- ŞAHİN, İ. (2014). "Ahi Mesud (Kırşehir)". *Ahilik Ansiklopedisi*. I. Ankara. 134-135.
- TARIM, C.H. (1938). *Kırşehir Tarihi Üzerinde Araştırmalar*. Kırşehir.
- TUĞLACI, P. (1987). *Osmanlı Şehirleri*. İstanbul.
- YALKIN, S. (1996). "Esnaf-Sanatkâr Kesiminin Tarihinde Ahiliğin Önemi". *I. Uluslararası Ahilik Kültürü Sempozyumu (Ankara 13-15 Ekim 1993)*. Ankara. 177-181.

EKLER**Tablo 1:** *Ahi Evran Zaviyesi tevliyet, zaviyedarlık ve nezaret görevlileri (Hicri 1296-1333/Miladi 1879-1915)*

Yıl	Tevliyet, Zaviyedarlık ve Nezaret Görevlileri
1879	Esseyid Eşşeyh İsmail Esseyid Eşşeyh Osman Esseyid Eşşeyh Mahmud Esseyid Eşşeyh Mustafa Mehmed Rahmi Efendi
1897	Eşşeyh Mehmed Efendi bin Ömer Efendi Süleyman Zeki Efendi Ömer İzzet Efendi Asım Efendi
1906	Şeyh Mahmud Efendi ibn Şeyh Abdullah Efendi İbrahim Efendi Mevlud Efendi Abdullah Efendi
1907	Şeyh Abdullah Efendi Şeyh Salih Efendi Şeyh Musa Efendi Şeyh Cemal Efendi
1909	Esseyid Şeyh İsmail Efendi bin Şeyh Ömer Efendi Şeyh Mehmed Efendi Ali Efendi Ahmed Efendi İbrahim Efendi Emin Efendi
1915	Şeyh Mehmed Halife Şeyh Naşid Efendi Şeyh Raşid Efendi

Tablo 2: *Ahi Mesud Zaviyesi tevliyet, zaviyedarlık, nezaret ve mezraadarlık görevlileri (Hicri 1309-1325/Miladi 1891-1907)*

Yıl	Tevliyet, Zaviyedarlık, Nezaret ve Mezraadarlık Görevlileri
1717	Seyyid Medmed ve Salih
1854	Ahmed Efendi
1891	İsmail Şakir Efendi ibn Mehmed Said Efendi Yusuf Arif Efendi ibn Abdurrahman Efendi Mehmed Said Efendi
1906	Mustafa Efendi İsmail Şücaeddin Efendi
1905-1907	Mehmed Esad bin Mehmed Ali Halife Osman Halife Mehmed Said Halife Hasan Halife Yusuf Sadık Halife Mustafa Efendi Çelebi Efendi Rüşdi Efendi Halil Hamdi Efendi

Resim 1: *Kırşehir'de Ahi Evran Türbesi*